

MEER WERKEN OVER DE GRENS

Het bevorderen van de sociale cohesie behoort tot de kerntaken van de Benelux. Arbeid is een centraal element in dit thema. Zeker in tijden van stijgende werkloosheid is arbeid een topprioriteit voor elke overheid.

Tussen de Benelux-landen en aangrenzende regio's bestaat vandaag een relatief belangrijke arbeidsmobiliteit. Toch is er nog ruim potentieel voor kwalitatieve en kwantitatieve verbetering. Het aantal grensarbeiders kan nog toenemen en het kader waarin grensarbeid zich afspeelt kan verder verbeteren. Door het op elkaar afstemmen van de initiatieven en programma's die de diverse overheden rond grensarbeid ontwikkelen kan grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit aantrekkelijker worden gemaakt voor de burger en kunnen hindernissen verder worden afgebouwd.

Meer grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit zal zo een positieve impact hebben op de economische ontwikkeling en tewerkstelling van de Benelux-landen.



GRENSARBEID: UITDAGING EN TROEF

In een dynamische arbeidsmarkt vinden werkgevers en werknemers elkaar zonder al te grote problemen. Competenties, talent, creativiteit vinden hun weg naar de werkaanbiedingen en omgekeerd. De arbeidsbemiddelingsdiensten hebben een cruciale rol om, waar nodig, vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Arbeidsmarktbeleid is per definitie dan ook erg lokaal gericht. Elke regio heeft zijn eigen kenmerken en profiel. De nabijheid van hoofdstad, havens, bedrijventerreinen of de demografie zijn slechts enkele van de factoren die het beleid verschillend maken naar gelang de arbeidsregio.

Een landsgrens is zonder twijfel de grootste rem op een dynamische arbeidsmarkt. In grensgebieden richten werkzoekenden zich vooral naar het eigen land en blijft de overkant van de grens een grijze zone. Niet verwonderlijk dat ondernemers in die omstandigheden minder respons op vacatures krijgen. Eenzelfde koudwatervrees heerst bij de werkzoekenden voor wie de grens evenzeer als een onzichtbare barrière werkt.

Over de grens is arbeidsreglementering, fiscaliteit en sociale zekerheid anders. Ondanks de Europese integratie blijven de drempels hoog. Het Nederlandse voorzitterschap van de Benelux Unie heeft dit jaar de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit als een prioriteit naar voor geschoven. Het Secretariaat-Generaal heeft ruime consultaties opgezet met de betrokken ministeries, lokale overheden, arbeidsbemiddelingsdiensten, grensregio's en sociale partners. Dit alles resulteerde in de conceptnota 'Banen door mobiliteit over de grens' die op het Benelux Strategisch Overleg Arbeidsmobiliteit besproken werd op 25 juni.

Domeinen waarop de Benelux-samenwerking een meerwaarde biedt voor een grensoverschrijdend arbeidsmarktbeleid zijn de wederzijdse erkenning van diploma's en beroepskwalificaties, de informatievoorziening aan de grensarbeiders en de ondernemingen en ten slotte de data-verzameling en trendrapportages. Een Intentieverklaring door het Comité van Ministers wordt voorbereid. ●●●

DE VIER BENELUX-PROJECTEN ROND GRENSARBEID

WEBPORTAAL STARTPUNT GRENSARBEID VIA SMARTPHONE OF TABLET



1. WEBPORTAAL STARTPUNT GRENSARBEID

De belangrijkste hindernis voor grensoverschrijdend werken is gebrek aan informatie en juridische onzekerheid. Met het webportaal Startpunt Grensarbeid wil de Benelux hieraan verhelpen. Informatie bestemd voor grensarbeiders tussen België en Nederland alsook tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen is raadpleegbaar.

Voor het einde van het jaar zullen alle landencombinaties aan de website toegevoegd worden. Doelpubliek is de eindgebruiker, de burger dus.

De structuur van de site en de aard van de geboden informatie zijn dan ook resoluut vanuit het perspectief van een (potentiële) grensarbeider opgesteld. Wat moet ik doen om als grensarbeider juridisch in orde te zijn? Wat als mijn kind ziek wordt? Hoe zit het met mijn pensioenrechten? Deze en nog heel wat andere praktijkvragen komen aan bod op de site, samen met links naar gedetailleerde informatie van de betrokken regionale of nationale overheden. • • •

2. METEN IS WETEN: DATA OVER GRENSARBEID

Arbeidsmarktgegevens zijn cruciaal in het bepalen en het voeren van arbeidsmarktbeleid. Op nationaal en regionaal niveau zijn deze gegevens ruim voorhanden. Maar landsgrenzen zijn voor arbeidsmarktgegevens vaak een moeilijk te nemen hindernis.

Verschillen in onderwijssystemen en juridische context maken het koppelen van de gegevens en het met elkaar vergelijken ervan tot een echte uitdaging. Ook het aan elkaar linken van vacaturesystemen aan weerszijden van landsgrenzen staat nog in zijn kinderschoenen. De Benelux streeft er dan ook naar om in de nabije toekomst tot een echte grensoverschrijdende data-uitwisseling én analyse te komen inzake arbeidsmobiliteit. Alleen zo kan er een beleid ontwikkeld worden dat het onbenutte potentieel van grensarbeid verder ontwikkelt op een solide basis. • • •

3. KIJKEN BIJ DE BUREN: BEST PRACTICES

Op bilateraal en interregionaal vlak worden er al tal van initiatieven ontwikkeld rond grensarbeid en is er een schat aan best practices voorhanden. Stakeholders uit andere regio's hebben echter vaak moeilijk of geen toegang tot deze best practices, bij gebrek aan kennis van de terminologie waarop ze (online) kunnen zoeken. En natuurlijk ook wegens de taalverschillen.

Vandaar dat de Benelux er vanuit zijn coördinerende rol naar streeft om deze best practices te gaan verzamelen en toegankelijk te maken via onder meer website, sociale media en gespecialiseerde toolkits. • • •

4. DIPLOMA'S: MEENEMEN OF NIET?

Er mag dan wel vrij verkeer van personen gelden in de EU en dus tussen de Benelux-landen, toch is het vraagstuk van de meeneembaarheid van diploma's een flinke rem op grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit. Dit ondanks afspraken die bestaan rond erkenning, gelijkschakeling of homologering van diploma's en beroepskwalificaties.

Dit is zowel een probleem voor de werkzoekende als voor de werkgever. Alvorens de administratieve procedure voor erkenning is doorlopen is een vacature vaak al benomen door iemand uit eigen land. De werkgever heeft vaak niet de tijd om het einde van de procedure af te wachten en kan over het algemeen de waarde van een buitenlands diploma veel moeilijker inschatten dan van een binnenlands diploma of getuigschrift. Zo loopt hij vaak goed gekwalificeerde kandidaten mis.

Gelukkig groeit de laatste jaren de politieke aandacht voor het probleem en is er op de meest diverse niveaus een dynamiek om dit vraagstuk –in de geest van het Bologna-proces– versneld aan te pakken. Het Benelux Secretariaat-Generaal wil in deze een wegbe-reider zijn van een automatische grensoverschrijdende erkenning van diploma's hoger onderwijs. • • •



UIT HET WERKVELD

WERKNEMERSORGANISATIES ACV, ABVV-FGTB, FNV EN CNV

In een brief aan het Secretariaat-Generaal

“... arbeidsmobiliteit kan bijdragen aan een nieuw perspectief op de effecten van de demografische ontwikkelingen aan beide kanten van de grens, daar waar de daling van de beroepsbevolking effect heeft op zowel de arbeidsmarkt als de regionale economie. (...) De Benelux heeft in dit proces zeker toegevoegde waarde vanuit een stimulerende en signalerende rol als betrouwbare autoriteit. Vanuit die positie kan hij door een coördinerende functie de samenhang tussen sturing, maatregelen en resultaten bevorderen. De werknemersorganisaties willen graag op een actieve manier een bijdrage leveren om de arbeidsmobiliteit in en naar goede banen te bevorderen.” • • •

STEFANIE OVERKAMP

Nederlandse student aan KULeuven

“Als Nederlandse student besloot ik ‘revalidatiewetenschappen en kinesitherapie’ te studeren aan de KU Leuven. Na afstuderen wilde ik in Nederland als fysiotherapeut aan de slag. Een snelle erkenning in Nederland bleek echter al gauw een illusie. De studie bleek bij terugkomst in Nederland niet in aanmerking te komen voor een ‘automatische’ diploma-erkenning wegens een wetswijziging. Daarop volgde een hele procedure voor erkenning van beroepskwalificaties. Met behulp van de Nationale Ombudsman is deze procedure gelukkig beperkt gebleven tot 8 maanden. Tijdens de duur van de procedure was het onmogelijk in Nederland als fysiotherapeut te werken en zijn er verschillende werkaanbiedingen aan mij voorbij gegaan. Gevolg: aanzienlijke financiële schade en een start van mijn werkend leven in mineur. Dit zou anno 2014 toch niet meer mogen kunnen!” • • •

JOANNE BEK

Recruiting specialist bij Dow Benelux, Terneuzen, Nederland

“Op onze locatie in Terneuzen is ongeveer 10% van de werknemers woonachtig in België. Voornamelijk op het gebied van arbeidsrecht, fiscaliteit en sociale zekerheid zijn er redelijk grote verschillen tussen Nederland en België. Om onze potentiële nieuwe Belgische medewerkers van de juiste informatie te voorzien en ze te informeren over deze verschillen tussen beide landen, verstrekken we ze steeds de Brochure Belgische Grensarbeiders in Nederland. De brochure en tevens ook het Benelux-webportaal grensarbeiders helpt onze medewerkers bij het beantwoorden van hun vragen over werken in Nederland en wonen in België. We merken dat er grote behoefte is aan deze extra voorlichting wegens de complexiteit van de materie.” • • •

JOHAN VAN PARYS

Grensarbeider België-Nederland

“Informatie en kwalitatieve voorlichting voor grensarbeiders is heel erg belangrijk, zie onder andere de toenemende ‘migratie’ van Vlamingen naar Nederland omwille van de goedkopere woningen. Naast voorlichting is echter ook belangenbehartiging noodzakelijk. In 1998 was er veel te doen rond wijzigingen in het belastingstelsel voor grensarbeiders. Toen al werd er door vakbonden, politiek en gemeenten gepleit voor meer informatieverstrekking. 16 jaar later zijn slechts 2 instanties up-to-date en snel bereikbaar: Stichting Nederlands-Belgisch centrum (een particulier initiatief) en de brochures van de Benelux.” • • •

“De Benelux heeft in dit proces zeker toegevoegde waarde vanuit een stimulerende en signalerende rol als betrouwbare autoriteit.”

CIJFERS EN TRENDS INZAKE GRENSARBEID

WIE IS GRENSARBEIDER?

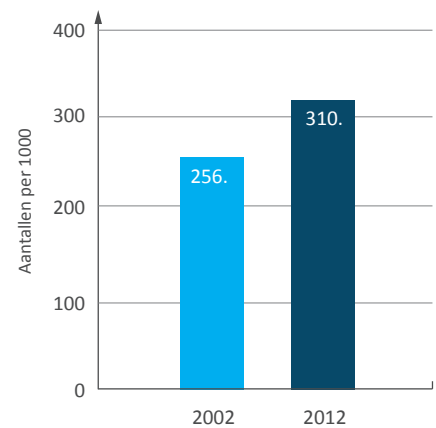
Een grensarbeider is eenieder die werkt in een lidstaat, maar woonachtig is in een andere lidstaat waarnaar hij of zij ten minste een keer per week terugkeert.

ENKELE FEITEN EN CIJFERS

- In de EU-28 werken **1,16 miljoen** mensen in een ander EU-land dan waar ze wonen en ongeveer **70 %** daarvan werkt in een aangrenzend land.
- Tussen de Benelux-landen onderling en tussen de Benelux-landen en de aangrenzende regio's van Frankrijk en Duitsland zijn er maar liefst **302.000** grensarbeiders actief. Dit is **37%** van het EU-totaal.

Bron: Benelux Kerncijfers en trends 2014

GRENSARBEID IN 2002 EN 2012



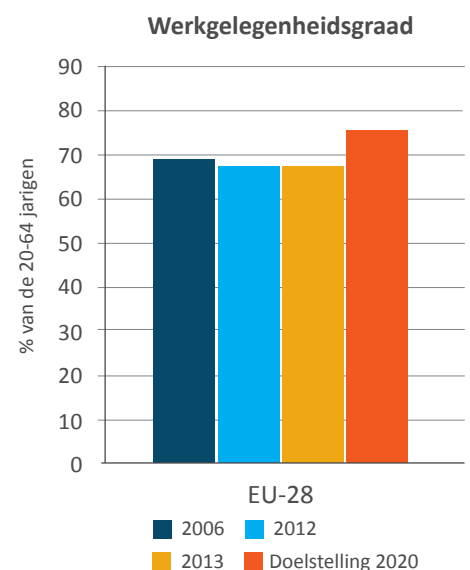
Globale evolutie van het aantal grensarbeiders tussen de Benelux-landen onderling en met de aangrenzende regio's in Frankrijk en Duitsland.

Bron: Benelux Kerncijfers en trends 2014



Grensarbeider (X1000)

DE WERKGELEGENHEIDSGRAAD TEGEN 2020: DOELSTELLING EU



Bron: Benelux Kerncijfers en trends 2014